

„A rasszizmus lassan intézményesül”

(Matalin Dóra, Népszabadság, 2008. augusztus 4.)

Az 1930-as évek Németországára emlékeztet a mai magyar társadalomban tapasztalható kisebbségellenesség - mondta Kállai Ernő kisebbségi ombudsman egy a roma holokausztról szóló pénteki konferencián. Még azoknál a politikusoknál is mindig ott van valahol a "de", akik kiállnak a cigányság mellett - mondta lapunknak.

- Nem túlzás az 1930-as évek Németországához hasonlítani a mai magyarországi kisebbségellenességet?

- Szándékosan választottam ilyen erős hasonlatot. Figyelemfelhívó céllal, mert a társadalmi jelenségek, amelyek megjelentek Magyarországon, ezt kívánják. Tömeges bünbakképzés folyik, a problémák kisebbségekre hátrítása. Ez a gondolkodás lassan intézményesül. Például népszavazást kezdeményeznek a romák ellen. Ráadásul cigányügyekben hallgatás van. Amikor megdobálták a meglegfelvonulást, többen kiálltak és elítélték, helyesen. Romaügyekben is kiáll ugyan néhány politikus, elmondják, hogy ez csúnya dolog, aztán hozzáteszik, hogy "de". Mindig ott van ez a "de". Olyan politikai kultúra kellene, amelyik egységesen és "de" nélkül lép fel. A politikusok egy része a tüzzel játszik azáltal, hogy nem nyilvánít egyértelmű véleményt.

- Azt mondta, hogy a politikai nyilatkozatok már nem elegendőek, jogi lépésekre van szükség. Mire gondolt?

- Először is a meglévő szabályokat kellene betartatni, egységesen értelmezni. A tojásdobálás ügyében például hányféle értelmezés látott napvilágot! Aztán a rendőrséget kellene olyan állapotba hozni, hogy valóban rendet tehessen. Legalább hat olyan levelet kapok naponta, amiben arra panaszkodnak, hogy lopják az uborkájukat. Erre nem az a megoldás, hogy egy szélsőjobb szervezet odamegy rendet tenni. Az államnak kell garantálnia a biztonságot. Tenni valamit még időben, mert a társadalom jelentős része támogatja a szélsőséges megoldásokat. A monoki segélyügyben készült felmérés szerint az emberek 70-80 százaléka egyetértett a polgármesterrel.

- Ön szerint miért alakult így?

- Az emberek el vannak keseredve. Nincs társadalompolitika már vagy húsz éve, nem tudják, hogy merre tart az ország. Itt a politika arról szól, hogy két-három évente újabb megszorító intézkedések jönnek, és azt mondják az embereknek, hogy ezt még viseljék el. De nincsenek strukturális átalakítások sem az oktatásban, sem az egészségügyben. Ha nem alakítjuk át az oktatást, hogy megfeleljen a munkaerőpiac elvárásainak, hiába toldozgatjuk a költségvetést.

- Voltak rá kísérletek...

- Kudarca voltak ítélve, mert nem volt társadalmi támogatottságuk.

- Tervez további lépéseket is a figyelemfelhíváson túl?

- Ez sem az én feladatomban lenne, hanem a politikai elité. A monoki ügy óta, amikor azt mondtam, hogy a segély munkához kötése jogellenes, úgy érzem, hogy közellenség lettem, mert nem mondtam, hogy a romák is hibásak.

- *Egyvalamiben mégis hibáztatja a romákat: azt mondja, nem sikerült ütőképes értelmiséget kinevelniük.*

- Nincs olyan csoportjuk, amely érvényesíteni tudná az érdekeit, nem veszik őket komolyan. A politika arról szól, hogy tudsz-e nyomást gyakorolni. Ők nem tudnak, mert nincs erős értelmiségük. Bármilyen áron, tüzzel-vassal arra kellene törekedniük, hogy kineveljék az értelmiségüket. Hat-nyolc magas szintű gimnázium kellene, kollégiumokkal. Ezzel megnyitni az utat a felsőoktatás felé. Generációk nőnek fel úgy, hogy várják a csodát, de hiába. Így a maroknyi roma értelmiségi is fel fogja adni, és el fog menni.